Undersökning av tillsyn av vattenverksamheter

Sportfiskarna Rapport 2013:01

SportFiskarna
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

Sportfiskarna

Tel: 08-410 80 600
E-post: info@sportfiskarna.se
Postadress: Svartviksslingan 28, 167 39 Bromma
Hemsida: **www.sportfiskarna.se**

© Sportfiskarna 2013

Medarbetare: Torkel Blomqvist, Annelie Evers,
Axel Henckel och Christina Lindhagen.

Sammanfattning

Sportfiskarna har låtit genomföra en enkätundersökning riktad till samtliga länsstyrelser i landet. Enkäten bestod av elva frågor som på olika sätt täcker in länsstyrelsernas arbete med tillsyn och omprövningar av vattenverksamheter. 16 av 21 länsstyrelser svarade på enkäten och i denna rapport finns svaren sammanställda. Frågor berör länsstyrelsernas nuvarande arbete med tillsynsplaner, föreläggande, omprövningar och hur mycket resurser som läggs på detta samt hur länsstyrelserna ser på behov av tillsyn och omprövning. Några frågor berör även den extra satsning som gjordes på tillsynen under 2012 och hur de så kallade ”Västmanland-domarna” påverkat arbetet med tillsynen.

En översiktlig genomgång av miljöbalkens regler om tillsyn och omprövning görs också för att översiktligt introducera läsare som inte arbetar med frågor och regler på aktuellt område.

Inledning

Enkättundersökningen

Tillsyn och omprövning av vattenverksamhet är ett av länsstyrelsernas uppdragsområden. Sportfiskarna har genomfört en enkätundersökning i syfte att undersöka hur väl denna tillsyn och omprövning fungerar i praktiken. Vi skickade ut en enkät med elva frågor den 12 juni 2012 till samtliga (21) av Sveriges länsstyrelser och fick 16 svar.

Syfte

Genom en sammanställning av denna enkätundersökning vill Sportfiskarna belysa vad som fungerar, samt fungerar mindre bra i tillsynsmyndigheternas arbete med vattenverksamheter. Förhoppningsvis kan denna sammanställning även ge underlag till nya idéer och lösningar i tillsynsmyndigheternas fortlöpande verksamhet. Målet med enkätundersökningen är att visa på kopplingen mellan tillsyn och uppfyllandet av miljökvalitetsmålen samt EU:s ramvattendirektiv.

Bakgrund

Vattenverksamhet

Den närmare definitionen av vattenverksamhet hittas i 11 kap. 2 § miljöbalken (MB). Vattenverksamhet innefattar, men är inte begränsat till, olika arbeten i vatten, åtgärder som syftar till att ändra vattnets djup eller läge eller åtgärder som utförs för att avvattna mark för att varaktigt öka en fastighetslämplighet för ett visst ändamål (markavvattning). För att få bedriva vattenverksamhet krävs oftast ett tillstånd, en så kallad vattendom.

Frågor som prövats i ett beslut eller dom omfattas av tillståndets rättskraft.[1] Tillsynsmyndigheterna får inte begränsa ett tillstånds rättskraft genom förbud eller föreläggande.[2] Utgångspunkten är att tillståndet är evigt och inte annat villkoras i domen eller beslutet. Under vissa förutsättningar kan dock ett tillstånd omprövas eller återkallas.[3]

Tillsyn av vattenverksamhet – en genomgång av 26 kap. miljöbalken

Målet med tillsyn är att säkerställa miljöbalkens syfte, hållbar utveckling, och bestämmelser som har meddelats med stöd av balken.[4] Bestämmelserna i 1 kap. 1 § MB och 2 kap MB ska ligga till grund för myndigheternas tillsynsarbete i de fall konkreta föreskrifter saknas. Vägledning gällande innebörden av hållbar utveckling kan bl.a. hittas i riksdagens antagna miljökvalitetsmål.[5] EU:s ramdirektiv för vatten är bindande och ska därmed vara uppfyllt innan tidsfristen för direktivet löper ut.

Det finns i regel två olika typer av tillsyn, *operativ tillsyn* och *tillsynsvägledning*. *Operativ tillsyn* är den tillsyn som bedrivs direkt gentemot verksamhetsutövaren. Hit hör både förebyggande, granskande och kontrollerande uppgifter. *Tillsynsvägledning* är den tillsyn som genom råd och stöd ska hjälpa den operativa tillsynsmyndigheten i dess arbete. Den myndighet som ansvarar för tillsynsvägledning ska även följa upp, utvärdera och samordna den operativa tillsynsverksamheten.[6]

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för *tillsynsvägledning* inom vattenverksamheter enligt 11 kapitlet i miljöbalken tillsammans med

---

[1] 24 kap. 1 § MB.

[2] 26 kap. 9 § 3 st. MB.

[3] 24 kap. 3 och 5 §§ MB.

[4] 26 kap. 1 § MB.

[5] Naturvårdsverket, Handbok 2008:5,Vattenverksamheter - Handbok för tillämpningen av 11 kapitlet i miljöbalken, s. 94.

[6] 1 kap. 3 § Miljötillsynsförordningen (2011:13) (MtiF).

Svenska kraftnät (som vägleder om dammsäkerhet) och Naturvårdsverket (som vägleder om markavvattning).[7]

Länsstyrelsen har huvudansvaret för *operativ tillsyn* vid vattenverksamhet. Detta ansvar kan delegeras till kommunal nämnd. [8]

Tillsynsmyndigheten ska på eget initiativ eller efter anmälan kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt de föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken. [9] Myndigheten ska även vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse i de fall målen med tillsynen inte uppnåtts. Det svenska tillsynssystemet bygger huvudsakligen på myndighetens egna initiativ till tillsyn. De ska fortlöpande bedöma om villkor i tillstånd till vattenverksamhet är tillräckliga. I praktiken har dock även allmänheten fått en viktig roll i tillsynsarbetet genom möjligheten att påtala överträdelser av miljölagstiftningen till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten är skyldig att agera vid anmälan från allmänheten.[10]

De åtgärder som står till tillsynsmyndighetens förfogande för att genomdriva syftet med miljöbalken, och på miljöbalken grundade beslut och bestämmelser är förbud eller förelägganden. Ett föreläggande kan innebära olika typer av skyddsåtgärder eller begränsningar.[11] Ett förbud kan riktas mot en verksamhet eller en åtgärd.

Föreläggande mot äldre, icke tillståndsprövade verksamheter och anläggningar kan innehålla förbud mot fortsatt verksamhet eller inskränkningar i denna. Enligt tre nya vägledande domar i MÖD kan tillsynsmyndigheten även förelägga icke tillståndsprövade verksamheter att inom viss tid söka tillstånd i enlighet med miljöbalken.[12] Målen får tolkas som att MÖD bedömer att verksamheter som bedrivs med stöd av urminnes hävd eller privilegiebrev inte har tillstånd enligt miljöbalken. En ytterligare möjlighet för tillståndsmyndigheten är att förelägga om utrivning av icke tillståndsprövade vattenverksamheter i de fall utsikter till laglighetsförklaring saknas.[13]

Verksamhetsutövaren är skyldig att utföra viss egenkontroll enligt miljöbalken. Detta betyder att verksamhetsutövaren ska utföra de undersökningar som behövs för myndigheternas tillsynsarbete.[14] Dessa undersökningar ska bekostas av verksamhetsutövaren.

---

[7] 3 kap. 2, 3 och 5 §§ Mtif.

[8] 2 kap. 29 § MtiF.

[9] 26 kap. 1 § 2 st. MB, ”eller efter anmälan” är föranlett av Sveriges tillträde till Århuskonventionen samt EU:s direktiv på konventionens område.

[10] 26 kap. 1 § 2 st. MB. Se även Bengtsson m.fl., Miljöbalken (1 januari 2012, Zeteo) kommentaren till 26 kap. 1 § MB.

[11] 26 kap. 9 § MB.

[12] MÖD 2012:26, MÖD 2012:27 och MÖD 2012:28.

[13] MÖD:s dom i mål M 2893-10, 2011-02-08.

[14] 26 kap. 22 § MB.

Möjligheten för tillsynsmyndigheter att anpassa äldre tillståndsvillkor till moderna miljöhänsyn är begränsad. Förelägganden och förbud får som nämnts tidigare inte inskränka ett tillstånds rättskraft. Endast brådskande förelägganden och förbud, nödvändiga för att undvika ohälsa eller allvarlig skada på miljön kan bryta igenom ett tillstånds rättskraft.[15]

Omprövning av vattenverksamhet

Tillstånd, samt villkoren för dessa kan som nämnts innan prövas på nytt genom omprövning eller återkallelse. Enligt 26 kap. 2 § MB ”skall” tillsynsmyndigheten på eget initiativ ompröva tillstånd om villkoren inte är tillräckliga för att uppnå målet hållbar utveckling eller hänsynsreglerna i 2 kap. MB.[16] Av paragrafen framgår att även förutsättningarna i övrigt måste vara uppfyllda enligt 24 kap. 5 § MB. Tillsynsmyndigheternas skyldighet att anpassa otidsenliga tillstånd efter miljöbalkens hänsynsregler har ansett gälla inom ramen för gällande rätt utan någon särskild författningsreglering. Genom ett lagstiftningstillägg 2002 har denna skyldighet dock förtydligats.

Det finns ett antal grunder för omprövning. Den vanligaste grunden är att tio år förflutit sedan tillståndbeslutet vunnit laga kraft och den initiativtagande myndigheten anser en omprövning nödvändig.

Andra grunder för omprövning är t.ex. att verksamheten medverkat till att en miljökvalitetsnorm inte följs, att tillståndet eller villkor som gäller för verksamheten inte följts eller att det genom verksamheten uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts.[17]

De myndigheter som får initiera omprövning hos mark- och miljödomstolen är Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet och länsstyrelsen.[18] Vid omprövning av tillstånd får den initiativtagande myndigheten inte meddela så ingripande villkor att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.[19]

Tillsynens koppling till miljökvalitetsmålen

Både omprövningsverksamheten och tillsynsverksamheten är starkt kopplad till uppfyllandet av miljökvalitetsmål som Levande sjöar och vattendrag, Ett

---

[15] 26 kap. 9 § 4 st. MB.

[16] Av paragrafen framgår endast ”om tillsynsmyndigheten finner att villkoren i ett tillstånd till miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet inte är tillräckliga och förutsättningar i övrigt föreligger enligt 24 kap. 5 eller 6 §,” Med *inte tillräckliga* menas enligt prop. 2001/02:65 s. 85 målen i 1 kap. 1 § MB eller hänsynsreglerna i 2 kap. MB.

[17] 24 kap. 5 § 1 st. MB.

[18] 24 kap. 7 § MB.

[19] 24 kap. 5 § 5 st. MB.

rikt växt- och djurliv samt EU:s ramdirektiv för vatten. Vattenkraftutbyggnad och regleringar har en kraftigt negativ påverkan på ekologin i svenska vattendrag.[20] Behovet av tillsyn är därför stort då en förbättring av ekologin är en förutsättning för att uppnå de ovan nämnda miljömålen.

Många gamla vattenverksamheter drivs helt utan tillstånd, eller med tillstånd utan villkor som anpassats till miljöbalkens hänsynsregler. Med en effektiv tillsyn skulle länsstyrelserna kunna bidra till att gamla, miljöförstörande verksamheter blir miljöanpassade, i enlighet med miljöbalken.

Länsstyrelserna har med anledning av detta fördelats fem miljoner extra i anslag för att påbörja arbetet med en mer miljöanpassad vattenkraftsproduktion. Enligt punkt 57 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn av vattenverksamhet med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Uppdraget finansieras från anslaget 1:12 *åtgärder för havs- och vattenmiljö* inom uppgiftsområde 20.

[20] Naturvårdsverket, Handbok 2008:5, Vattenverksamheter - Handbok för tillämpningen av 11 kapitlet i miljöbalken, s 26.

Enkätundersökningen – en sammanställning

Genom att presentera de mest frekventa svaren i den enkätundersökning som Sportfiskarna genomfört är vår förhoppning att läsaren får en bra helhetsbild av mottagna svar. Några frågor har i sammanställningen kompletterats med citerade svar från enskilda länsstyrelser. Förhoppningen är att vi med länsstyrelsernas egna ord på detta sätt kan förklara en viss problematik eller att svaren kan fungera som inspiration till övriga myndigheter.

Fråga 1. Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?

13 av 16 länsstyrelser har en tillsynsplan.

Fråga 2. Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?

Norrbotten: 3 heltidstjänster.
Stockholm: 2,5-3 heltidstjänster.
Gävleborg: ca 4 heltidstjänster.
Västmanland: 1,5 heltidstjänster.
Södermanland: ca 1,7 heltidstjänster.
Gotland: Inget svar.
Skåne: 4,8 heltidstjänster.
Blekinge: vet inte.
Dalarna: 2,3 heltidstjänster.
Jämtland: 1 heltidstjänst.
Kronoberg: 1,5-2 heltidstjänster.
Uppsala: 1,3 heltidstjänster.
Västerbotten: 2,5 heltidstjänster
Västra Götaland: 12 heltidstjänster.
Örebro: 3-3,5 heltidstjänster
Östergötland: ca 1 heltidstjänst.

Fråga 3. Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?

4 av 16 länsstyrelser hanterar endast, eller i princip endast inkommande anmälningar.
11 av 16 länsstyrelser hanterar till största del inkommande anmälningar men har även en mindre andel egeninitierad tillsyn.

Kronobergs länsstyrelse ”Den mesta tillsynen är händelsestyrd, dvs inkomna anmälningar om vattenverksamheter eller klagomål. Tyvärr tar klagomål, inte sällan ärenden med obefintlig eller mycket liten miljönytta, mycket resurser.”
Gävleborgs länsstyrelse ”Tillsynen bedrivs i störst utsträckning av inkommande ärenden. Vi har ett stort antal anmälningsärenden för vattenverksamhet p.g.a. vår långa kuststräcka. Men vi har startat ett projekt som är intressant. Det handlar bl.a. om tillsyn vattenverksamhet kopplat till miljökvalitetsnormer i vattendragen (först ut är Gavleåns avrinningsområde) och kommer att visa hur vi ska prioritera den tid som kan läggas på riktade tillsynsinsatser.”

Fråga 4. Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?

14 av 16 länsstyrelser tycker det är önskevärt med mer resurser.
9 av 16 länsstyrelser tycker det är önskvärt med mer egeninitierad tillsyn.
6 av 16 länsstyrelser tycker det är önskevärt med en omarbetning av vattenlagstiftning.
4 av 16 länsstyrelser tycker det är önskvärt med mer öronmärkta anslag för olika tillsynsprojekt.
3 av 16 länsstyrelser tycker det är önskvärt med mer resurser för gemensamma tillsynsprojekt mellan länsstyrelserna.

Fråga 5. Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?

Norrbotten: Cirka tio beslut om förbud, ca 5 föreläggande om återställning.
Stockholm: Cirka tio anmälningsärenden per år förenas med förbud. Reaktiva tillsynsärenden, ca 50 ärenden per år, föranleder ofta någon form av utredningsföreläggande.
Gävleborg: Vid ett antal tillfällen, kan dock inte specificera hur många.
Västmanland: Tre beslut om föreläggande.
Södermanland: Föreläggande vanligast, vet ej exakt antal.
Gotland: Vet ej.
Skåne: 40 beslut om föreläggande per år. Detta inkluderar försiktighetsmått, förbud, underhållsåtgärder samt föreläggande om att söka tillstånd.
Blekinge: Det har skett i ett fåtal fall.
Dalarna: Inga uppgifter lämnade.
Jämtland: Inga uppgifter lämnade.
Kronoberg: Det har skett i enstaka fall.
Uppsala: Cirka fem föreläggande om åtgärder, ca två beslut om förbud.
Västerbotten: Inga uppgifter lämnade.

Västra Götaland: Svårt att svara men max 25 förbud.
Örebro: 16 beslut om föreläggande eller förbud.
Östergötland: Inga förbud, i några fall förelagt om att riva ut en vattenanläggning.

12 av 16 länsstyrelser har förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag.

Fråga 6. Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?

Norrbotten: Inga.
Stockholm: Inga egna initiativ till omprövning, ca 10 yttranden per år gällande omprövning eller upphävande av tillstånd på initiativ från verksamhetsutövare.
Gävleborg: Vid ett tillfälle har ett vattentillstånd omprövats, ett tjugotal omprövningsärenden är planerade.
Västmanland: Två omprövningar gällande markavvattning, ett antal i övrigt på initiativ från verksamhetsutövare.
Södermanland: Inga.
Gotland: Inga.
Skåne: Inga egna initiativ till omprövning, ett antal på initiativ från verksamhetsutövare.
Blekinge: Inga.
Dalarna: Inga.
Jämtland: Inga.
Kronoberg: Två är under omprövning.
Uppsala: Inga.
Västerbotten: Inga.
Västra Götaland: Tio anläggningar som omprövats eller är under omprövning.
Örebro: Inga.
Östergötland: Ett är under omprövning och ett mindre antal markavattningsföretag har omprövats.

6 av 16 länsstyrelser har omprövat eller har under omprövning minst ett ärende sedan 2010.

Lars Edenman - *Västmanlands länsstyrelse* menar att omprövningssystemet inte är optimalt då det utgår från att parterna måste vara överens. Enligt länsstyrelsen får omprövningsärendet i de flesta fall läggas ner om en av parterna drar sig ut.

Fråga 7. Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?

11 av 16 länsstyrelser uppger att det finns ett behov, ett stort behov eller mycket stort behov av omprövning av vattenverksamhet.
12 av 16 länsstyrelser uppger att möjligheterna är små, eller mycket små för omprövning.
11 av 16 länsstyrelser som uppgett att möjligheterna till omprövning är små anger resursbrist som den främsta orsaken.

Jämtlands länsstyrelse ”Länsstyrelsen idag inte har resurser att driva omprövningar, vare sig arbetsmässigt eller ekonomiskt för att lösa in fallrätter m.m. Dessutom är dagens omprövningssystem mycket trögarbetat (stor arbetsinsats, dyrt och tar tid i förhållande till vad man kanske vinner).”
Östergötlands länsstyrelse ”Det finns ett mycket stort behov av omprövning då huvuddelen av de tillstånd som finns är föråldrade och bygger på äldre vattenlagstiftning utan hänsyn till dagens miljömål, allmänna hänsynsregler etc.”

Fråga 8. Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?

12 av 16 länsstyrelser betonar tillsynssystemets vikt för möjligheten att uppnå målen i miljömålsarbetet.

Bleking länsstyrelse ”Självklart mycket viktigt, särskilt med tillsyn av vattenverksamheter som saknar tillstånd och verksamheter med mycket gamla tillstånd. Uppföljning av lämnade beslut kan också vara angelägen för att säkerställa efterlevnaden av villkoren i besluten.”

Fråga 9. Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?

14 av 16 länsstyrelser har genom de extra resurserna utökat sin tillsynsverksamhet med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering.
4 av 16 länsstyrelser har genom de extra medlen genomfört projekt relaterat till uppdrag 57 tillsammans med andra länsstyrelser.

Fråga 10. I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länssty-

relsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?

14 av 16 länsstyrelser uppger att de nya domarna kommer påverka deras fortsatta tillsynsarbete.
4 av 16 länsstyrelser uppger att de redan använder/använt prejudikatet i deras tillsynsarbete.

Lars Edenman - *Västmanlands länsstyrelse* menar att domarna är ett genombrott för tillsynsarbetet då det öppnar upp för konstruktiv dialog med verksamhetsutövarna. Domarna ger enligt länsstyrelsen incitament till verksamhetsutövarna att på eget initiativ söka tillstånd för sin vattenverksamhet.

Fråga 11. Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?

6 länsstyrelser uppger att vattenverksamhet är ett mycket eftersatt tillsynsområde.
7 länsstyrelser nämner det pågående kommittédirektivet 2012:29 som positivt och intressant.

Östergötlands länsstyrelse ”Att det är ett mycket eftersatt tillsynsområde och att det finns väldigt mycket att ta tag i. Den föråldrade juridiken ställer till stora problem, varför bl.a. den pågående utredningen (Kommittédirektiv 2012:29) känns mycket intressant.”
Gävleborgs länsstyrelse ”Det material som Miljösamverkan Sverige har tagit fram och de domar som kommit den senaste tiden gör att lst har bättre förutsättningar nu att bedriva tillsyn över vattenverksamheter än förut. Men mycket arbete återstår.”

Slutsatser av enkätundersökningen

Av inkomna svar kan slutsatsen dras att länsstyrelserna har ambitionen att utföra sitt tillsynsarbete i enlighet med riksdagens satta miljömål och EU:s ramdirektiv för vatten. I samtliga svar lyser dock en klar frustration igenom över att varken ha verktygen eller resurserna att utföra sitt arbete på önskvärt sätt.

Även med ett potentiellt avsättande av extra resurser tvekar länsstyrelserna att inleda en omprövningsprocess mot vattenverksamheter som inte når upp till miljömålen då risken att förlora, i brist på klara prejudikat och föråldrad lagstiftning anses alltför stor. De nya vägledande domarna från MÖD nämnts som positiva av i princip samtliga länsstyrelser då det öppnar upp för möjligheten att anpassa vattenverksamheter utan tillstånd till moderna miljöhänsyn, utan att genomgå den omständiga och dyra omprövningsprocessen. Samtliga länsstyrelser har direkt, eller indirekt dock givit uttryck för att betydande svårigheter och arbete återstår innan miljömålen kan uppnås.

Den största delen av länsstyrelsernas resurser för tillsyn av vattenverksamhet går till händelsestyrd verksamhet. Länsstyrelserna har som nämnts en skyldighet att följa upp anmälningar från allmänheten. Detta sätter länsstyrelserna i en svår situation. Dels har de en skyldighet att genom tillsyn på eget initiativ anpassa vattenverksamheter efter de miljömål som antagits av riksdagen, dels har de en skyldighet att följa upp anmälningar från allmänheten. Då den största andelen resurser går till att följa upp anmälningarna från allmänheten återstår inte tillräckliga resurser för den egeninitierade tillsynsverksamheten. Den stora majoriteten länsstyrelser önskar som en konsekvens av detta mer resurser till tillsyn på eget initiativ.

Av svaren som berör omprövning kan utläsas att det finns ett stort behov att genomföra omprövning av dikningsföretag och vattenkraftverk. I realiteten är det bara ett fåtal länsstyrelser som bedriver omprövning överhuvudtaget. En klar majoritet anger resursbrist som orsak till varför omprövningar inte kommer till stånd.

En positiv slutsats av den enkätundersökning som genomförts är att de fem miljoner extra som avsatts på kraftverk, dammar och vattenregleringar gjort stor skillnad för länsstyrelsernas tillsynsarbete. Först och främst har den egeninitierade prövningen utökats och olika tillsynsprojekt kunnat drivas. De länsstyrelser som använt den extra resursen för att driva tillsynsprojekt ihop med andra länsstyrelser tycks ha väldigt god erfarenhet av detta. Även om tillsynen blivit bättre behövs ett jämnt påslag i resurser för att den egeninitierade tillsynen ska fortsätta i önskvärd omfattning. Öronmärkta resurser för egeninitierad tillsyn samt nationella drivna tillsynsprojekt var, efter mer resurser och moderniserad lagstiftning det som efterfrågades mest av länsstyrelserna.

I brist på resurser och effektiva rättsliga medel jobbar många länsstyrelser med positiva incitament gentemot verksamhetsutövarna för att därigenom möjliggöra en miljöanpassning av verksamheter utan tillstånd, eller

verksamheter med tillstånd utan tillräckliga miljöhänsyn. Även efter en potentiell lagstiftningsändring är detta säkerligen en värdefull kompetens som även fortsättningsvis bör användas jämsides omprövning, återkallelse, föreläggande och förbud.

Vattenverksamhet har under lång tid varit ett lågprioriterat område, både av lagstiftare och av myndigheter. Med riksdagens införande av de svenska miljökvalitetsmålen, då särskilt Levande sjöar och vattendrag har rinnande vatten, inte endast som en resurs men även som en skyddsvärd biotop med stor potential för biologisk mångfald uppmärksammats. EU:s ramdirektiv för vatten har ytterligare bidragit till denna utveckling. Både lagstiftning och tillsyn behöver dock stärkas för att EU:s ramdirektiv för vatten ska kunna uppnås i tid.

Som avslutande kommentar är många länsstyrelser hoppfulla till den nu pågående Vattenverksamhetsutredningen M 2012:01. För att en potentiell ny lagstiftning inte ska bli tandlös krävs dock ett effektivt tillsynssystem. Tillsynsmyndigheterna bör bli tilldelade mer resurser samt ges nödvändiga rättsliga medel för att möjliggöra ett uppfyllande av svenska miljökvalitetsmål samt miljömålen i EU:s ramdirektiv för vatten.

Bilagor

Nedan följer länsstyrelsernas svar i original. Länsstyrelsen i Västmanland har svarat muntligt varför deras svar inte återges här.

Blekinge, Maria Larsson, 2012-06-21

1. *Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?*
   Ja, vi har en tillsynsplan och enligt den har vi på grund av gjorda prioriteringar utifrån tillgängliga resurser ingen planerad egeninitierad tillsyn av vattenverksamheter 2012
   (förutom den kopplad till uppdrag 57 i regleringsbrevet).

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*
   Det är svårt att svara på då resurserna har ändrats mycket både under de senaste åren och under det här året och vi som handlägger ärenden om tillsyn av vattenverksamhet även handlägger andra typer av ärenden. Vi har inte möjlighet att utreda det närmare nu.

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*
   Tillsynen består i huvudsak av att vi hanterar inkommande anmälningar om överträdelser samt anmälningsärenden om vattenverksamhet. Samt under 2012 tillsyn enligt uppdrag 57 vad gäller vattenkraft.

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*
   Det hade varit önskevärt att vi haft betydligt mer resurser för att bedriva planerad tillsyn av vattenverksamhet. Gärna resurser särskilt avsedda för just tillsyn av vattenverksamhet.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*
   Det kan vi inte svara på men det har skett ett fåtal fall. (förutom i form av föreläggande om skyddsåtgärder etc. som ofta sker i anmälningsärenden om vattenverksamhet).

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*
   Inga.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*
   Länsstyrelsen har för närvarande ett dåligt underlag för att bedöma behovet då dammregistret inte har uppdaterats på ca 10år. Uppdatering har påbörjats och beräknas bli klar under 2012. Vi har inte heller underlag för att bedöma var det finns behov av omprövning av dikningsföretag. Omprövning blir

aktuellt först när det inte är möjligt att åstadkomma önskvärda åtgärder/ändringar genom andra tillsynsåtgärder. Länsstyrelsen har inte heller resurser för att driva omprövningar av tillstånd för vattenverksamhet.

8. *Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?*
   Självklart mycket viktigt, särskilt med tillsyn av vattenverksamheter som saknar tillstånd och verksamheter med mycket gamla tillstånd. Uppföljning av lämnade beslut kan också vara angelägen för att säkerställa efterlevnaden av villkoren i besluten.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?*
   Blekinge tilldelades 100 000kr av de 5 miljonerna. En person arbetar med denna tillsyn under totalt 3 månader 2012, hanterat som ett särskilt projekt. Det är sagt att minst 3 objekt ska tillsynas under den tiden.

10. *I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?*
    Ja, särskilt tillsynen av dammar och kraftverk inom uppdrag 57 där det oftast handlar om äldre anläggningar som saknar tillstånd. Domarna ger vägledning om hur länsstyrelserna bör bedriva tillsyn. Det blir också tydligare för verksamhetsutövare vilka regler som gäller och risken för långa domstolsprocesser i samband med tillsyn minskar.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*
    Det är en skev balans mellan resurser som avsätts för tillsyn av vattenverksamhet och resurser som avsätts för åtgärder för att förbättra vattenmiljön i vattendrag för hotade arter t.ex. genom anläggning av fiskvägar. Att tillsynen är eftersatt försvårar och försenar genomförandet av den typen av viktiga projekt. Sådana åtgärder kan också i många fall krävas av verksamhetsutövaren genom tillsyn men finansieras nu i flera fall med statliga bidrag.

    Det är positivt att reglerna om vattenverksamhet i miljöbalken samt den särskilda lagen om vattenverksamhet ska ses över (kommittédirektiv, dir. 2012:29). Uppdraget ska redovisas 30/6 2013. Modernare, enklare och tyd-

ligare regler om vattenverksamhet skulle underlätta och effektivisera tillsynen.

Dalarna, Stefan Transbo, 2012-06-26

Med anledning av sportfiskarnas frågor angående tillsyn av vattenverksamheter ger länsstyrelsen i Dalarnas län svar enligt nedan.

Länsstyrelsen avsätter ca 2,3 årsarbetskrafter för arbete med vattenverksamhet. I tiden ingår tillsyn och prövning (samråd och yttrande vid prövning i mark- och miljödomstol samt markavvattningstillstånd). Av tillsynstiden avsätts mest tid för inkommande anmälningsärenden.

Inom vattenverksamhet finns ett stort behov av tillsynsinsatser om vi ska nå mål/god status i våra sjöar och vattendrag. Även om det under senare tid kommit några vägledande domar anser länsstyrelsen att tillsynsverktygen och rättsläget fortfarande kan tydliggöras.

Behovet av omprövningar av vattenkraftverk och dikningsföretag är mycket stort. Länsstyrelsen har utifrån nuvarande resurser inte haft möjlighet att aktivt jobba med omprövningar av vattendomar.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget, utöver uppdrag 57, att det görs en nationell samordning/samling för att arbeta vidare med tillsyn/omprövning av domar. Tillsynsinsatser/omprövningar kan i flera fall få stora konsekvenser för många dammägare som inte sällan är små aktörer med begränsade resurser. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att åtgärder och bedömningar så långt som möjligt är gemensamma i hela landet.

Utöver uppdrag 57 har länsstyrelsen inte konkret till följd av nämnda domar vidtagit några åtgärder men att detta har uppmärksammats och diskuterats och kommer att vara vägledande för vårt fortsatta tillsynsarbete. Inom ramen för uppdrag 57 pågår ett gemensamt arbete inom Bottenhavets vattendistrikt där förelägganden har och kommer att skrivas via länsstyrelsen i Jämtlands län.

En övrig reflektion vad gäller tillsyn- och omprövningsverktygen är i vilket läge myndigheterna ska gå in och göra en större insats via tillsyn/omprövning för att nå mål/god status i våra sjöar och vattendrag. Är rättsläget sådant att syftet nås med stöd av dagens lagstiftning vid tillsyn/omprövning eller krävs en tydligare lagstiftning ger en mer förutsägbar prövning både för myndigheter och verksamhetsutövare? Länsstyrelsen har förhoppningar om att den översyn av 11 kap. MB som regeringen initierat ska resultera i tydligare och mer resurseffektiva verktyg att arbeta med i framtiden.

Jämtland, Urban Westbye, 2012-06-12

Det är många frågor ni ställer och vi har varken möjlighet eller tid att besvara dessa något mer ingående som det är nu. För att ändå ge er lite information så kan jag nämna kort att länsstyrelsens arbete inklusive tillsynsarbetet för kommande år planeras i samband med den verksamhetsplanering som utförs varje år, ofta sent på hösten eller i början av året. I denna planeras in vilken tillsyn som ska göras baserat på antalet tillsynsobjekt samt de övriga uppdrag som åligger länsstyrelsen genom t.ex. regleringsbrev, uppdrag från centrala myndigheter m.m.

För frågan om hur mycket resurser länsstyrelsen lägger ned på tillsyn av vattenverksamheter så för länsstyrelsen i Jämtland har vi i dagsläget ca 1 årsarbetskraft totalt på myndigheten att jobba med både prövning och tillsyn av vattenverksamhet. Detta fördelas dock på ett antal personer. Vad som skulle tänkas behövas är 2-3 tjänster. Någon egeninitierad tillsyn för att driva omprövningar mm är det därmed inte fråga om utan allt arbete får inrikta sig på att ta hand om det som kommer in i form av prövningsärenden och anmälningar.

Vad gäller frågan om omprövningsuppdraget i stort så tog länsstyrelsen i Jämtland tillsammans med Kammarkollegiet i mitten på 1990-talet fram ett antal objekt för omprövning. Av dessa är det enbart ett fåtal som idag gått hela vägen genom prövningsmaskineriet. Om du vill ha närmare upplysningar om dessa kan du kontakta länsfiskekonsulent Joakim Svensson, tel. 063-14 60 18. Det kan dock konstateras att Länsstyrelsen idag inte har resurser att driva omprövningar, vare sig arbetsmässigt eller ekonomiskt för att lösa in fallrätter m.m. Dessutom är dagens omprövningssystem mycket trögarbetat (stor arbetsinsats, dyrt och tar tid i förhållande till vad man kanske vinner). Vi får väl där se vad kraven enligt vattendirektivet för med sig och pågående översyn av regelverket.

Vad gäller frågan om tillsynsuppdraget enligt regleringsbrevet för 2012, uppdrag 57, om att arbeta riktat med tillsyn av vattenkraftverk, dammar samt vattenregleringar, så inom Bottenhavets vattenmyndighet har länsstyrelserna i Västernorrland, Jämtland, Dalarna samt Gävleborgs län gått samman i ett gemensamt projekt för att arbeta med tillsynsuppdraget. Ett underlag har tagits fram för intressanta objekt och ett utskick har skickats till företag och personer som påverkas av detta. Det ska avslutas till mars 2013.

Joakim Svensson: Jämtlands länsstyrelse hjälpte till att ta fram underlag till kammarkollegiet om vilka objekt som skulle behöva omprövas under 1994. 12 stycken togs fram och det är bara en som har gått igenom. Det var i Vängelälven där man fick igenom en fiskväg som var relativt enkelt. Det var

tanke att länsstyrelsen skulle bli uppdaterad av kammarkollegiet men de hade bara kontakt under de första åren men sedan har det varit väldigt tyst.

Kronoberg, Carola Lindeberg, 2012-06-14

1. Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?
Ja, vi har en tillsynsplan för tillsynen på miljövårdsenheten. Planen bifogas till e-posten.

2. Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?
Vi är tre personer som arbetar med tillsyn av vattenverksamheter i olika omfattning, sammanlagt blir det mellan 1,5 till 2 tjänster beroende på mängden inkomna ärenden.

3. Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?
Den mesta tillsynen är händelsestyrd, dvs inkomna anmälningar om vattenverksamheter eller klagomål. Tyvärr tar klagomål, inte sällan ärenden med obefintlig eller mycket liten miljönytta, mycket resurser. Detta är ”baksidan” med en anmälningspliktig vattenverksamhet. Länsstyrelsen har dock en liten andel egen-initierade ärenden samt deltar i ett nationellt projekt som syftar till att ta fram handledning för en ökad tillsyn på vattenkraftverks och dammars egenkontroll.

4. Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?
Mer resurser till egeninitierad tillsyn. Gärna tillsyn i kampanjer drivna nationellet med öronmärkta medel, så som regeringsuppdrag 57.

5. Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?
Någon beräkning eller sammanställning av antalet beslut med föreläggande om att vidta åtgärder eller förbud mot vattenverksamhet finns inte på Länsstyrelsen. I majoriteten av anmälningsärendena förelägger Länsstyrelsen om vissa skyddsåtgärder för att minska miljöpåverkan från vattenverksamheten. I några enstaka fall har Länsstyrelsen förbjudit fortsatt verksamhet, ofta med tillägget att verksamheten får fortsätta om tillstånd söks.

6. Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?
Vattenkraftverken i Granö och Fridafors är under omprövning.

7. Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?

Behovet av omprövning/nyprövning är stort då länet innehar ett stort antal vattenkraftverk och vattenförrättningar som antingen saknar tillstånd (hävd) eller där tillstånden är mycket gamla och har mycket liten miljöhänsyn villkorat i tillståndet. Möjligheterna för omprövning av en vattenverksamhet är däremot små, dels utifrån begränsade resurser då ett omprövningsärende tar mycket stora personresurser då det behöver omfattande underlag och många timmars handläggning. Ett omprövningsmål initierat av Länsstyrelsen kan också komma att bli dyrt då Länsstyrelsen kan riskera att stå för samtliga kostnader, även motpartens. Utslagen i domstolarna vid de omprövningar som skett av olika Länsstyrelsen har varit ojämn, vilket gör att en omprövning upplevs som mycket osäkert.

8. Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?
Länsstyrelsen beaktar miljömål och vattenförvaltning i alla beslut om vattenverksamheter.

9. Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?
Länsstyrelsen har valt ut sex vattenanläggningar som ska tillsynas för att försöka få mer miljönytta i deras verksamhet. Förberedelser är gjorda för samtliga sex objekt och i fyra av objekten är tillsynen påbörjad. Dock kommer dessa ärenden ta lång tid, varför det inte är att vänta stora förändringar ens till årsskiftet.

10. I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?
Ja, definitivt. I två av objekten ovan kommer förmodligen dessa domar att stå som förebilder i den fortsatta tillsynen. Länsstyrelsen ser nu också möjlighet att driva tillsynsarbetet mot att verksamheter utan tillstånd kan söka tillstånd med miljöhänsyn villkorat.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*
Inga övriga reflektioner.

Uppsala, Daniel Melin, 2012-06-14

Länsstyrelsen i Uppsala kommer att besvara Sportfiskarnas frågor kortfattat nedan. Havs- och Vattenmyndigheten håller också på att undersöka ungefär motsvarande, ni kan vända er dit om ni vill ta del av deras material. Kontaktperson på HaV skulle kunna vara Anders Skarstedt.

1. Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?
Nej, vi har ingen fastställd plan för tillsynsarbetet. Vi är tvungna att prioritera inkommande ärenden, vilket leder till att det blir väldigt lite egeninitierat tillsynsarbete utfört.

2. Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?
Vi har ca 1,3 tjänster som arbetar med vattenverksamhet. Detta inkluderar dock all vattenverksamhet (tillsyn, anmälningsärenden, prövningar i miljödomstolen mm), inte bara tillsyn.

3. Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?
Inkommande klagomål hanteras och prioriteras framför egeninitierad tillsyn. Enstaka egeninitierade ärenden, bland annat ett projekt i Tämnarån där vi bedriver tillsyn mot de kraftverk som finns, främst med fokus på om de har tillstånd eller inte. Om tillstånd saknas så är målet att få till en tillståndsprövning enligt miljöbalken med relevanta villkor om minimitappning, omlöp mm.

4. Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?
Vi skulle vilja bedriva mer egeninitierad tillsyn. För att detta ska fungera och vara ändamålsenligt krävs dock mer resurser för tillsynsamt en ändrad vattenlagstiftning.

5. Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?
Åtgärder ca 5 st och förbud 2 st. Förbuden har handlat om drift av kraftverk som saknar tillstånd.

6. Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?
Noll.

7. Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?
Behovet av omprövning är stort. Möjligheterna med dagens regelverk och resurser är dock mycket små. En omprövning med dagens regelverk och dess tillämpning medför sannolikt en alldeles för liten "miljövinst" för att det ska vara värt att driva dessa ärenden. En omprövning kan innebära stora kostnader för den omprövande myndigheten, och dessa resurser saknas.

8. Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?
En fungerande och ändamålsenlig tillsyn är ett av verktygen för att kunna nå de uppsatta målen. Tillsynen är viktig, men det är ännu viktigare att man vid en prövning kan få till de villkor som krävs för att kunna nå målen eller att avslå sådana ansökningar som medför att målen inte kan nås.

9. Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?
Arbetet är ännu inte påbörjat enligt vad vi vet.

10. I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?
Ja, det förändrar ju förutsättningarna för tillsynsingripanden.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*

Västerbotten, Sofia Ohlsson, 2012-06-26

1. *Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?*
   Ja. Varje år gör vi en tillsynsplan som baseras på en mer långsiktig behovsbedömning. I tillsynsplanen sätter vi upp mål för tillsynsarbetet och vilka insatser som är särskilt prioriterade.

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*
   Den största delen av våra resurser går till händelsestyrd verksamhet. Vi är ungefär 2,5 tjänster som arbetar med vattenverksamhet, varav ungefär 1/3 tjänst går till egeninitierad tillsyn.

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*
   Den egeninitierade tillsynen består i huvudsak av: tillsyn av godkända anmälningspliktiga vattenverksamheter (11:9a MB) och tillsyn av tillståndspliktiga vattenverksamheter. Tillsynen av anmälningsärenden innebär att vi följer upp beslutet för att se om åtgärden har genomförts på rätt sätt. Vi följer upp ca 5-10% av dessa ärenden.

   Fram till i år har tillsynen av tillståndspliktiga vattenverksamheter nästan enbart bestått av hantering av inkomna klagomål. Uppdraget i regleringsbrevet, och de extra resurserna från HaV, har gjort att vi kunnat påbörja en tillsynsinsats på eget initiativ. Denna tillsynsinsats har hittills riktats mot verksamhetsutövare som saknar tillstånd eller där tillståndsfrågan är oklar. Vi kommer också att bedriva tillsyn i syfte att stärka verksamhetsutövares egenkontroll.

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*
   Det som främst krävs är ökade resurser och en förändrad lagstiftning. Det är idag svårt att bedriva en ändamålsenlig tillsyn mot vattenkraftverk som har domar från tiden före miljöbalken.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*
   Det är mycket oklart vad ni menar med denna fråga och därför kan vi inte besvara den.

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*
   Vi har inte initierat någon omprövning under dessa år. Omprövning är en mycket resurskrävande process och ska endast användas då vi inte kan uppnå tillräcklig miljöhänsyn via tillsyn.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*
   I grunden anser vi att alla verksamheter ska ha tillstånd som speglar dagens miljökrav utifrån nationell lagstiftning, politiskt satta miljömål och krav från EU. Behovet är med andra ord mycket stort. Möjligheten att bedriva omprövning av tillstånd är idag mycket liten pga. begränsade resurser och begränsningar i lagstiftningen.

8. *Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?*
   Syftet med tillsynen är att säkerställa att verksamhetsutövare bedriver sin verksamhet enligt sina tillstånd och att de följer miljöbalkens syfte. Som tillsynsmyndighet ska vi också ge råd till verksamhetsutövare för att stärka deras egenkontroll. Genom tillsyn får vi också kännedom om vilka verksamheter som är i störst behov av omprövning. En fungerande tillsyn är en viktig pusselbit för att vi ska nå våra miljömål och vattendirektivet, men det krävs mer.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?*
   Vi har kunnat påbörja en större tillsynsinsats (beskrivs under fråga 3, 2:a stycket). Men det krävs löpande tilldelning av pengar för att kunna fortsätta tillsynsinsatsen och få till konkreta miljöförbättrande åtgärder.

10. *I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?*

Ja. Genom domarna har vi fått ett nytt verktyg att ta till i vårt tillsynsarbete. Exakt hur användbart det blir får framtiden utvisa.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*
Nej.

Västra Götaland, Jan Gustafsson, 2012-06-18.

1. Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?
Ja, det finns en tillsynsplan. Det är en plan som beskriver våra ambitioner när det gäller den främjande förebyggande tillsynen och kontrollerande operativ tillsyn. Planen föregås av en behovsutredning.

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*
Länsstyrelsen i västra Götalands län har verksamhet på tre orter Mariestad, Vänersborg och Göteborg. Sammantaget är vi ca 16 personer som arbetar med prövning och tillsyn med inriktning vattenverksamhet. Sammantaget rör det sig om ca 12 tjänster.

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*
Merparten av den tillsyn som bedrivs sker inom ramen för den främjande förebyggande tillsynen där betoning ligger på anmälningspliktiga vattenverksamheter. Här måste också nämnas att vi även bedömer strandskydd men också detalj- och översiktplaner som handläggare. Även bedömning av infrastruktursatsningar görs av handläggare då vattenområden berörs. Den kontrollerande tillsynen har tidigare varit begränsad och vanligtvis initierats efter anmälningar från allmänhet. Numera har genom mer resurser den målstyrd tillsynen kunnat utvecklas.

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*
Tillsynsarbetet fungerar idag bra men kan utvecklas betydligt med mer resurser. Särskilt kan större framgång skördas i den målstyrda tillsynen – särskilt med inriktning mot kraftverk, dammar och vattenreglering. Länsstyrelsen i Västra Götaland har bl.a. fokuserat på dammsäkerhetsfrågor men också inlett ett relativt omfattande arbetet med att kartlägga dammar och kraftverk i länet för att på ett strukturerat sätt arbeta med tillsynsinsatser riktade mot dessa verksamheter. Lst VG-län har också med stöd i uppbyggda register för avsikt att tillämpa förordningen om egenkontroll genom riktade utskick till verksamhetsutövare där det också på sikt blir aktuellt med platsbesök för att följa verksamheten. Länsstyrelsen har också i begränsad omfattning arbetat med bevattningsärenden.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*
Svårt att svara på eftersom myndigheten inte bara förelägger om rättelse eller förbjuder genomförda åtgärder utan också förbjuder anmälningspliktig vattenverksamhet då så krävs. Inom ramen för den kontrollerande tillsynen har gissningsvis max 25 st förbud beslutats under aktuell tidsperiod.

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*
Länsstyrelsen har deltagit i omprövningar av anläggningar i Rolfsån, Säveån, Eningdalsälven och Örekilsälven. Länsstyrelsen har också av egen kraft (med stöd av konsult och KK) begärt omprövning av en anläggning i Rolfsån. Sammantaget rör det sig om ca 10-talet anläggningar de tre åren som antingen omprövats eller där omprövning är på gång. Länsstyrelsen har i projektform arbetat målmedvetet med dessa vattensystem för att få bättre förutsättningar för vattenekosystemet över länsgränser.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*
Eftersom omprövningar är resurskrävande och kräver särskild kompetens saknas förutsättningar med dagens resurser att inleda omprövningar annat än i särskilt prioriterade fall. När det gäller markavvattningsföretag så saknas idag resurser för omprövning. Inte heller finns det bedömningar gjorda var och i vilken omfattning detta skulle behöva ske.

8. *Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?*
Genom Länsstyrelsens analysarbete där anläggningar kartläggs och där underlag om olika vattensystem samkörs kan tillsynsmyndigheten mer målmedvetet arbeta med en tillsyn där miljökvalitetsmål är vägledande. Länsstyrelsen har idag en bra kunskap om vattensystemens natur- och vattenvårdsvärden. Vattenförvaltning med miljöövervakning bidrar till att denna kunskap utvecklas. Inom ramen för vattenförvaltningen återfinns ett åtgärdsprogram som på olika sätt vägleder i arbetet. Underlaget leder till att de ”rätta” prioriteringarna kan göras i åtgärdsarbetet.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?*
Länsstyrelsen i Västra Götalands län har samordningsansvar och arbetar aktivt tillsammans med andra län i västerhavets vattendistrikt för att tillsammans finna former men också kriterier för tillsyn som leder fram till konkreta tillsynsinsatser riktade mot kraftverk, dammar och regleringar. Varje enskilt län i distriktet har vaskat fram anläggningar för tillsyn under året. Arbetet samordnas också med verksamhetsövergången där Havs och Vattenmyndighetens utredningskontor flyttades till tre länsstyrelser bl.a. Västra Götalands län. Länsstyrelsen har anställt en projektledare som tillsammans med handläggare driver tillsynen. Delar av de medel som tillförts

verksamheten har fördelats ut till andra län inom västerhavets vattendistrikt för att stimulera till bred uppslutning och goda insatser.

10. *I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?*
Vägledande domar är värdefulla för utvecklad tillsyn. Länsstyrelsen i Västra Götalands län har bl.a. beslutat förbjuda ett vattenkraftverk där urminnes hävd åberopades. Beslutet har överklagats till domstol. Fler beslut kan förväntas framöver – inte minst efter vårt arbete med målstyrd tillsyn och framtagande av ett bättre underlagsmaterial.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*
Sammanfattningsvis konstateras att ett omfattande tillsynsarbetet redan idag sker men mot bakgrund av miljökvalitetsmål, vattendirektiv, ålförordning m.m. så krävs betydligt mer. Särskilt angeläget bedöms vattenkraft, dammar och vattenreglering vara men även markavvattning kan komma att kräva mer resurser. Vid sidan av anläggningar i den limniska miljön kan också nämnas småbåtshamnar men också större hamnar i både sött o salt vatten komma att behöva tillses mer mot bakgrund av den påverkan dessa verksamheter har på vattenområdet, bottnar och det biologiska livet.

Örebro, Peder Eriksson, 2012-06-27

1. *Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?*
   Ja! Den innehåller en aktivitetsplan och en objektsspecifik prioriteringslista. Vi har inte ännu gjort någon uppdatering behovsutredning, den har några år på nacken.

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*
   Vi lägger 3 till 3,5 årsarbetskrafter

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*
   a. Egeninitierad tillsyn som bla rör egenkontroll, ca. hälften utgör tillsynsarbete som rör dammsäkerhet 250 dgr. Dammsäkerhetstillsynen är en särskild prioritering från Länsstyrelsens ledning under 2011-2012.
   b. Händelsestyrt tillsyn - Klagomål/ driftstörningar/ information/ rådgivning, tillståndsprövningar mm 250 dgr
   c. Handläggning anmälan av vattenverksamhet (MB 11:9a §), uppföljning mm 100-150 dgr
   d. Övrigt ca 50 dgr

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*
   a. Behovsutredningar och tillsynsplaner tas fram för varje länsstyrelse.
   b. Utökade resurser tilldelas så att egeninitierad tillsyn kan bedrivas.
   c. Verksamhetsutövare betalar årliga tillsynsavgifter alternativt att de avgifter som länsstyrelsen tar ut vid tillsyn tillfaller länsstyrelsen tillsynsarbete.
   d. Tydlig vägledning från tillsynsvägledande myndigheter t.ex. genom gemensamma projekt för hela Sverige med utbildningar inom specifika tillsynsområden och framtagande av underlag för tillsyn såsom checklistor och vägledningar. De tillsynsvägledande myndigheterna samarbetar väl.
   e. Tydliga tillstånd enligt miljöbalken med villkor att bedriva tillsyn över.
   f. Årliga miljörapporter.
   g. Verksamhetsutövare meddelar tillsynsmyndigheten när verksamheten byter ägare.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*
   Vid 16 tillfällen har Länsstyrelsen under denna period fattat beslut om föreläggande eller förbud. Under samma period har beslut fattats i ca 200 anmälningsärenden och vanligtvis brukar de besluten innehålla förelägganden om försiktighetsåtgärder.

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*
   Inga på initiativ från Länsstyrelsen.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*
   Behovet är stort men Länsstyrelsens ekonomiska möjligheter till att driva omprövning är små.

8. *Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?*
   Tillsynsplanen och prioriteringarna av tillsyn bygger på behovet enligt miljömålen och statusbedömningen. Tillsynen kopplar in i miljömålsarbetet.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?*
   Detta har gjort att vi år, till skillnad från tidigare år, kan lägga mer resurser på egeninitierad tillsyn.

10. *I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?*
    Det påverkar vårt arbete genom att vi nu kommer att lämna ett antal förelägganden om att det ska sökas tillstånd.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*
    I Örebro län har vi över 500 dammar, över 120 vattenkraftverk, omkring 1300 markavattningsföretag. Det är väldigt mycket och även om vi fått en viss förstärkning i år, så är tillsynsresurserna otillräckliga.

Östergötland, Matts Claesson, 2012-06-21

1. *Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?*
   Länsstyrelsen har en aktuell tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken i vilken tillsynen över vattenverksamhet ingår. Planen är skriven utgående från den mall som tagits fram av Miljösamverkan Sverige ”en optimal tillsynsplan”.

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*
   Länsstyrelsen Östergötland har ungefär en tjänst avsatt för att jobba med tillsyn över vattenverksamhet. Då ingår anmälan om vattenverksamhet, dvs. förebyggande tillsyn vilket utgör den största delen av tjänsten. Tiden för granskande och uppföljande tillsyn är begränsad.

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*
   Som nämnts ovan så utgör anmälan om vattenverksamhet en betydande del av tillsynen. Utöver detta handläggs de ärenden som inkommer då någon anmäler att någon annan vidtagit en åtgärd eller bedriver en verksamhet med koppling till vattenverksamhet. Vidare utövas tillsyn över större vattenverksamheter som fått tillstånd från Mark- och miljödomstolen t.ex. muddring av farled, vilket innebär granskning av kontrollprogram m.m. Övrig uppföljning av meddelande beslut och villkor sker i mycket begränsad omfattning.

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*
   Länsstyrelsen anser att det är viktigt att jobba med förebyggande tillsyn i form av information då det är bättre att få möjlighet att agera innan åtgärden vidtagits och eventuellt förorsakat skada. Många har inte kännedom om gällande regelverk och vilka skyldigheter man har som ägare av en vattenanläggning. Därmed är det extra viktigt att ha uppdaterade och tydliga hemsidor samt informationsmaterial som går at sprida både i pappersform och digitalt. Bra om det finns möjlighet att anordna informationskampanjer och att delta vid branschträffar etc.

   Det är också viktigt att följa upp beslut och villkor för att säkerställa att dessa följs. Om inte finns en risk för att trovärdigheten sänks både vad det gäller gällande regelverk, men även vår egen prövning.

   Vi saknar idag i många fall tillräckliga uppgifter om de vattenanläggningar som finns inom länet för att kunna bedriva tillsyn. Uppgifter som saknas är bl.a. vem som är verksamhetsutövare, vilket givetvis försvårar möjligheterna att informera om kravet på egenkoll etc. vi har inte heller alltid tillgång till gällande tillstånd.

Avgörande är dock att länsstyrelsen får tillräckliga resurser för att kunna bedriva tillsyn varför frågan om att ta ut en avgift för tillsyn är extra intressant. Idag tas normalt ingen avgift ut då det inte finns någon tydlig koppling mellan att avgiften tas ut och ökade resurser för att bedriva ytterligare tillsyn. För att få ett funktionellt avgiftssystem måste pengarna ”öronmärkas” så att pengarna återförs till tillsynsverksamheten.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*

   Frågan är något otydligt formulerad. I samband med de beslut som fattas angående anmälan om vattenverksamhet föreläggs verksamhetsutövaren som regel om att vidta försiktighetsåtgärder. Sett ur det perspektivet är antalet tillfällen många. Däremot om frågan syftar på att länsstyrelsen förlagt någon om åtgärder i ett tillsynsärende angående vidtagna åtgärder så är antalet betydligt färre. Länsstyrelsen har inte förbjudit någon att bedriva vattenverksamhet, men har i några fall förelagt om att riva ut en vattenanläggning.

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*

   Under våren har en dom meddelats angående Lillån i Boxholms kommun. Domen innebär att vatten kommer att släppas till Lillån som hyser mycket höga naturvärden och är ett resultat av en omprövning av den gamla vattendomen. Utöver detta så har ett mindre antal markavvattningsföretag omprövats och i några fall avvecklats.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*

   Det finns ett mycket stort behov av omprövning då huvuddelen av de tillstånd som finns är föråldrade och bygger på äldre vattenlagstiftning utan hänsyn till dagens miljömål, allmänna hänsynsregler etc. Vad gäller dikningsföretag så har Östergötland stora problem med att få till våtmarker då man ofta vill anlägga dessa där det finns dikningsföretag.

   Möjligheterna att driva omprövningsärenden är mycket begränsade. Om verksamhetsutövaren inte själv är inställd på omprövning så är det en lång och tidskrävande process. Omprövningen är dessutom ofta komplicerad och komplex då det handlar om en gammal vattenlagstiftning med ofta starkt stöd för att fortsätta bedriva en befintlig verksamhet. Utrymmet för länsstyrelsen att ge sig in i en sådan process är mycket begränsat och sker endast då ett område hyser väldigt höga allmänna in-

tressen som natur-, kultur- och friluftslivsintressen etc. som t.ex. vid Lillån som nämnts ovan.

8. *Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?*
   Det är via tillsynen som det går att förelägga om att vidta åtgärder för att höja statusen. Särskilt viktig att lyfta fram egenkontrollen och de allmänna hänsynsreglerna. Genom egenkontrollen kan man t.ex. få verksamhetsutövaren att själv upprätta recipientkontroll m.m.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?*
   Av de 5 miljonerna har länsstyrelsen Östergötland tilldelats 100 000kr. Pengarna kommer att användas för att påbörja arbetet med tre objekt som valts ut. Arbetet med dessa objekt hade inte rymts inom ordinarie tillsynsarbete och på så vis har tillsynsarbetet påverkats i stort. Syftet med projektet är att finna effektiva och framgångsrika arbetssätt att bedriva tillsyn på vilket länsstyrelsen är mycket positiv till och ser fram emot resultatet som kommer att presenteras våren 2013.

10. *I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?*
    Positivt med dessa prejudicerande domar vilka kan vara stöd vid kommande tillsynsarbete. Länsstyrelsens tillsynsarbete kommer dock inte påverkas på så sätt att länsstyrelsen aktivt söker upp verksamheter som saknar tillstånd. Detta finns det i dagsläget inga resurser för.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*
    Att det är ett mycket eftersatt tillsynsområde och att det finns väldigt mycket att ta tag i.

    Den föråldrade juridiken ställer till stora problem, varför bl.a. den pågående utredningen (Kommittédirektiv 2012:29) känns mycket intressant.

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

ENKÄTSVAR

2012-09-28

535-21734-2012
1200-001

Vår referens
Miljöavdelningen
Amelie Åkesson
040/044-25 24 30
amelie.akesson@lansstyrelsen.se

Sportfiskarna
Christina Lindhagen
christina.lindhagen@sportfiskarna.se
Svartviksslingan 28
167 39 Bromma

Svar på enkät om tillsyn av vattenverksamhet från Sportfiskarna

Nedan följer svar på de 11 frågor som skickats till Länsstyrelsen i Skåne län angående tillsyn av vattenverksamhet. Frågorna till svaren finns i en bilaga till denna skrivelse.

1. Länsstyrelsen i Skåne har en samlad tillsynsplan för hela miljöbalkstillsynen.

2. Länsstyrelsen lägger i genomsnitt cirka 4,8 heltidstjänster på tillsyn varje år. Som tillsyn räknas anmälningsärenden enligt 11 kap 9 a § MB, anmälan om rensning i vattendrag eller rensmuddring i sjöar och hav enligt 11 kap 15 § MB samt alla inkomna klagomålsärenden.

3. Nästan all tillsyn är normalt sett reaktiv tillsyn, dvs. inkomna klagomål. Det finns endast ett litet utrymme för egeninitierad planerad tillsyn där vi kontaktar verksamhetsutövarna för att säkerställa att de har en fullgod egenkontroll och följer de tillstånd som finns för verksamheten samt lever upp till de krav som finns i miljöbalken. När tillfälliga extraresurser tillsatts har riktade tillsynsinsatser kunnat göras.

4. En större andel egeninitierad tillsyn skulle vara av mycket stort värde där länsstyreslen kan planera tillsynen efter det behov som finns i länet och de krav som ställs i miljöbalken och enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Tillsynsbehovet varierar över tiden och beror bland annat av tidigare genomförd tillsyn. Ett förändrat klimat med ökade översvämningar och torkperioder kräver mer tillsyn. Det finns en stor mängd gamla otidsenliga vattendomar som behöver omprövas. Det som krävs för att få tillsysynen att fungera bättre är bl.a. ökade resurser, en moderniserad lagstiftning (en nationell utredning pågår), fortsatt eget arbete med att utveckla tillsynsregister, -planer, -behovsutredning, uppföljningssystem, tillsynsmetodik och miljöövervakning.

5. Länsstyrelsen i Skåne fattar uppskattningsvis cirka 40 beslut med föreläggande per år. Denna siffra inkluderar föreläggande om försiktighetsmått, förbud,

underhållsåtgärder och föreläggande om att söka tillstånd för verksamheten i anmälnings- och klagomålsärenden.

6. Det har skett ett antal omprövningar av vattendomar på initiativ av verksamhetsutövare, framförallt när det gäller dikningsföretag. Länsstyreslen har tyvärr inte kunnat initiera några omprövningar under denna tidsperiod men har däremot verkat för att domar med otydliga villkor eller villkor som är svåra att följa borde omprövas på verksamhetsutövarens initiativ.

7. Det finns ett stort behov av omprövning av framförallt dikningsföretag i länet, särskilt i vattenförekomster som riskerar att inte uppnå målet om god ekologisk status samt de vattendrag som har ett känsligt växt- och djurliv eller som hyser hotade arter. De omprövningar som bidrar till störst miljönytta bör prioriteras. Några kraftverk behöver också omprövade tillstånd.

8. En väl fungerande tillsyn är en grundförutsättning för att nå målen enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag.

9. Länsstyrelsen i Skåne har fått ökade resurser för att bedriva tillsyn på kraftverk, dammar och vattenreglering vilket medför att tillsynen inom detta område förstärks. Länsstyrelsen kommer att prioritera de verksamheter/anläggningar där vi bedömer att störst miljönytta kan åstadkommas. Uppdraget är mycket positivt.

10. Domarna kommer att påverka det fortsatta tillsynsarbetet, speciellt i de fall det kan anses för ingripande med ett förbud mot verksamheten (enligt 26 kap 9 § MB).

11. I vissa fall behöver tillsynen kompletteras med insatser från statens sida för restaurering av vattenmiljöer. Det är viktigt att resurser finns för detta även framöver trots att HAVs anslag ska minska kraftigt.

Frågorna i enkäten har besvarats av Fiske- och vattenvårdsenheten, Länsstyrelsen i Skåne län.

Amelie Åkesson

Bilaga
Enkät från Sportfiskarna 2012-09-03

Gävleborg, Maria Nordström, 2012-06-29

1. Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?
Nej, vi har bara en behovsutredning, men vi har planerat att göra en tillsynsplan till hösten.

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*
Vi på miljöskyddsenheten har en vattengrupp där vi är 4 personer. Alla arbetar inte 100% med tillsyn vattenverksamhet och även prövning av vattenverksamhet i MMD och vattenskyddsområden ingår i gruppens arbete. Dessutom arbetar en person med andra frågor en del av sin tid.

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*
Tillsynen bedrivs i störst utsträckning av inkommande ärenden. Vi har ett stort antal anmälningsärenden för vattenverksamhet pga vår långa kuststräcka. Men vi har startat ett projekt som är intressant. Det handlar bla om tillsyn vattenverksamhet kopplat till miljökvalitetsnormer i vattendragen (först ut är Gavleåns avrinningsområde) och kommer att visa hur vi ska prioritera den tid som kan läggas på riktade tillsynsinsatser.

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*
Vi har inte tillräckliga resurser för att bedriva riktade tillsynsinsatser. Omprövning är inte lätt att ta tag i och utbildning skulle behövas. Det skulle underlätta om mer av arbetet kunde bedrivas i projektform med särskilt ”öronmärkta” pengar.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*
Förbjudit vattenverksamhet har vi inte gjort. Däremot har vi åtalsanmält verksamhetsutövare för sådant som är utfört. Föreläggande är vanligare, men jag kan inte avsätta tid för att ta reda på detta just nu.

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*
Det är bara en.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*
Jag kan inte svara för dikningsföretag, för det hanterar naturvårdsenheten och den handläggaren är på semester. För några år sedan genomfördes ett projekt där vi prioriterade omprövningsbehovet. Det är ett 20-tal dammar

som vi vill ompröva. Endast en av dessa är klar och en annan ska förhoppningsvis startas upp under hösten.

8. *Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?*
Tillsyn över vattenverksamheter är en mycket viktig del i det arbetet. Det var en av orsaken till att projektet i punkt 3 startades upp.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?*
Länsstyrelserna i Bottenhavets vattendistrikt samarbetar i detta arbete. Vi har haft ett gemensamt möte och kommit fram till att extra tillsyn över ett antal utvalda dammar i Gävleborgs län kommer att bedrivas av en handläggare i Jämtlands län. Redan före midsommar gick meddelanden ut från lst jämtland till dessa dammägare. Naturligtvis har dessa meddelanden tagits fram i samråd med vattenhandläggare här i Gävleborgs län.

10. *I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?*
Ja, det kommer att påverka vårt arbete. Det visar sig säkert i uppdrag 57 också.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*
Det material som Miljösamverkan Sverige har tagit fram och de domar som kommit den senaste tiden gör att lst har bättre förutsättningar nu att bedriva tillsyn över vattenverksamheter än förut. Men mycket arbete återstår.

Södermaland, David Aronsson, 2013-02-27

1. Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?
Tillsynsplanering sker årligen. Den övergripande planeringen för tillsyn över vattenverksamheter innebär händelsesstyrd tillsyn samt planerad uppföljande tillsyn på vattenverksamheter. Planeringen för tillsyn av dammar innebär att alla identifierade dammar ska kontrolleras i avseende på egenkontroll och villkorsefterlevnad under åren 2012-2014.

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*
För år 2013 är ca 3100 timmar planerade att avsättas för tillsyn av vattenverksamhet. Detta inkluderar all händelsestyrd och planerad tillsyn samt anmälningsärenden etc.

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*
Se 1.

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*
Det finns ett behov av mer uppföljande tillsyn samt ett aktivare arbete med ingripande åtgärder gällande dammanläggningar. Detta drar resurser i form av tid och i viss mån för undersökningar av ex. kulturmiljöaspekter.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*
Föreläggande om åtgärder är mest förekommande gällande olaglig vattenverksamhet, ex. där anmälan inte skett etc.

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*
Inga.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*
Initial bedömning är att det finns ett behov av omprövningar av tillstånd för enstaka vattenkraftverk. En tydligare bild av behovet lär föreligga efter tillsynskampanjen

är slut år 2014. Gällande avvattningsföretag finns ingen information gällande möjligheter och behov.

8. Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?
Tillsynen är en del av åtgärderna för att nå målet.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?*
Det har haft marginell påverkan under den korta tid som resurserna fanns tilldelade.

10. I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?
Det kommer att påverka hur tillsynen följs upp med åtgärder för vissa anläggningar.

Gotland, Annika Broms, 2012-07-16

1. *Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?*

Vi har tagit fram en gemensam behovsutredning för hela miljöbalksområdet, och håller på att slutföra arbetet med tillsynsplan. Till behovsutredningen finns en lista med de specifika objekt vi har tillsynsansvar för. Den innehåller dikningsföretag, vattendomar från Miljöboken och vattenskyddsområden. Därtill kommer inkommande ärenden t.ex. anmälningspliktig vattenverksamhet och inkommande klagomål som resulterar i tillsynsärenden.

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*

Till största delen sker tillsynen efter inkommande klagomål eller på grund av att länsstyrelsen uppmärksammar misstänkta överträdelser. År 2012 görs en satsning på planerad tillsyn av tillståndsgivna vattenuttag. Hantering av anmälningspliktig vattenverksamhet är också en del av tillsynen.

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*

Länsstyrelsen skulle önska att det fanns möjlighet till mer förebyggande insatser och till planerad egeninitierad tillsyn. Detta skulle kräva större ekonomiska resurser.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*

Vet ej.

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*

Inga.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*

Möjligheterna är små eftersom det både från länsstyrelsen och verksamhetsutövare upplevs som komplicerat och dyrt att driva en omprövning. Behovet finns när det gäller dikningsföretag eftersom många av dessa är

gamla och det är svårt att få till stånd miljöförbättrande åtgärder inom befintligt tillstånd. Vattenkraftverk finns bara ett i länet, och detta drivs utan tillstånd.

8. *Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?*

Det finns en koppling eftersom tillsynen syftar till att tillstånd och lagstiftning följs. Felaktigheter som upptäcks i tillsynen kan då rättas till. Att länsstyrelsen bedriver tillsyn kan troligen även öka medvetenheten hos verksamhetsutövare m.fl.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?*

De extra resurserna gör det möjligt att lägga mer tid på arbetet med tillsyn.

10. *I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?*

Möjligen i liten grad, eftersom det bara finns ett mindre vattenkraftverk.

11. *Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?*

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN
Enheten för miljöskydd
Per Berglund
08-7854285

MEDDELANDE

Datum
2013-03-26

Beteckning
535-14397-2011

Sportfiskarna
Region Stockholm
Svartviksslingan 28
167 39 Bromma

ANKOM
2013 -04- 0 2

Angående tillsyn av vattenverksamheter

Sportfiskarna har i skrivelser efterfrågat uppgifter om Länsstyrelsens tillsynsarbete. Länsstyrelsen besvarar punkterna 1-10 enligt nedan.

1. *Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?*

   Länsstyrelsens tillsynsplan bifogas, se bilaga 1.

2. *Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?*

   Resursen för arbetet med prövning och tillsyn av vattenverksamheten varierar över året mellan 4 – 5 årsarbetskrafter totalt. Tillsynsresursen utgör ca 2,5 - 3,0 årsarbetskrafter.

3. *Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?*

   All tillsyn som inte är kopplad till kontrollprogram/uppföljning av tillståndsgivna vattenverksamheter är i princip händelsestyrd tillsyn. Som exempel på tillståndsgivna verksamheter som kräver större tillsynsinsatser är stora infrastrukturprojekt som Citybanan, Förbifart Stockholm och Nya Slussen. Anmälningspliktiga vattenverksamheter enligt 11 kap. 9 a § miljöbalken räknas som händelsestyrd tillsyn. Under 2011 initierade Länsstyrelsen en översyn av dammanläggningar i länet men under 2012 och 2013 har ingen egeninitierad tillsyn bedrivits särskilt.

4. *Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?*

   Det finns ett behov av att bedriva en mer riktad ändamålsenlig tillsyn men resursen för detta är begränsad.

5. *Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?*

Postadress
Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 STOCKHOLM

Besöksadress
Hantverkargatan 29

Telefon
08-785 40 00
Fax
08-785 40 01

E-post/webbplats
stockholm@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Tillsynen delas upp i anmälningsärenden enligt 11 kap. 9 a § miljöbalken, reaktiva tillsynsärenden och kontrollprogram. Sammanlagt inkommer mellan 260-300 tillsynsärenden per år. Ca 200 av dessa är anmälningsärenden. Ca 50 är reaktiva tillsynsärenden. Antalet tillstånd som meddelas av Mark- och miljödomstolen per år är ca 10-20 st.

Anmälningspliktiga vattenverksamheter förenas i princip alltid med försiktighetsmått för att begränsa skada på naturmiljön. Bedömningen är att ca 10 anmälningsärenden per år förenas med direkta förbud. Reaktiva tillsynsärenden föranleder ofta någon form av utredningsföreläggande. Ca 30 % av dessa ärenden föranleder därutöver föreläggande om att vidta rättelse i någon form. Merparten av de beslut som föranleder förerläggande om rättelse eller annan åtgärd överklagas i princip. Den fortsatta processen kategoriseras dock ej som tillsyn utan som prövning i överinstans. Övriga tillsynsärenden, kontrollprogramen, ca 10-20 per år, föranleder alltid synpunkter i form av granskningsändringar och förslag på försiktighetsmått inom ramen för tillståndet från tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammen varierar i omfattning beroende på tillsynsobjekt.

6. *Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?*

   Länsstyrelsen har inte drivit någon omprövning. Däremot yttrar sig Länsstyrelsen i ca 10 prövningsmål per år som avser upphävandet av tillstånd eller omprövning av tillstånd men där initiativet kommer från tillståndsinnehavaren själv.

7. *Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?*

   Bedömningen är att det finns ett behov. Länsstyrelsen har ingen möjlighet resursmässigt att driva frågan om omprövning.

8. *Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?*

   Både miljömålen och vattendirektivet beaktas i anmälningsärenden enligt 11 kap. 9 a § miljöbalken och i övriga ärenden.

9. *Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk,*

Datum
2013-03-26

Beteckning
Beteckning
535-14397-2011

dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?

Länsstyrelsen i Stockholm erhöll 100 000 kronor från anslaget. Eftersom Stockholms län initierade en dammöversyn 2011 så föranledde anslaget ingen extra satsning resursmässigt under den perioden augusti 2012-februari 2013. Merparten av anslaget förväntas att dock förbrukas under 2013 då genom att dammöversynen avslutas samt en informationsbroschyr om egenkontroll för dammanläggningar skickas ut till de dammaägare som Länsstyrelsen känner till.

10. *I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?*

Mot bakgrund av de domar som meddelats bedömer Länsstyrelsen att tillsynen har förtydligats med avseende på hur dammar som saknar tillstånd kan hanteras rättsligt. Det har blivit tydligare att Länsstyrelsen har en möjlighet att förelägga verksamhetsutövaren att söka tillstånd för vattenverksamheten i det fall där tillstånd saknas. I rättsprocessen ska dammanläggningen då lagligförklaras och driften ska prövas med stöd av miljöbalken.

Lena Pettersson
Miljöskyddschef

Per Berglund
Miljöskyddshandläggare

Bilaga
Tillsynsplan

Norrbotten, Hubert Elming, 2013-04-08

1. Har länsstyrelserna en plan för sitt tillsynsarbete, hur ser den i så fall ut?
- *Ja, för år 2013 att följa upp 15 st. av Länsstyrelsen beslutade anmälningsärenden där utförande tiden har löpt ut samtatt besöka pågående av Mark- och miljödomstolen tillståndsgivna vattenverksamheter.*

2. Hur mycket resurser lägger länsstyrelsen på tillsyn av vattenverksamheter, dvs. antal tjänster/del av tjänst?

- *Tre personer arbetar med vattenärenden (arbetet med ärenden om markavvattning är inte inräknat. Huvuddelen av arbetstiden åtgår till hantering av anmälningsärenden. En mindre del av tiden läggs på operativ tillsyn.*

3. Hur sker tillsynen av vattenverksamheter idag?
- *I huvudsak händelsestyrd, d.v.s. i samband med när allmänheten påkallar vår uppmärksamhet. Se även svaret på fråga 1.*

4. Hur skulle länsstyrelsen vilja att tillsynsarbetet såg ut och vad krävs för att få tillsynen att fungera på önskvärt sätt?

- *Att mer tid läggs på den operativa tillsynen. Detta kräver resurstillskott.*

5. Vid hur många tillfällen har länsstyrelsen förelagt verksamhetsutövaren att vidta åtgärder eller förbjudit vattenverksamhet från år 2010 och fram till idag?

- *Antalet förbud uppskattas till ca 10 st. ca 5 beslut om återställning.*

6. Enligt länsstyrelsernas regelringsbrev 2010, 2011 och 2012 ska länsstyrelserna bidra till arbetet med omprövning av vattendomar. Hur många tillstånd för vattenverksamhet (och i så fall vilka) har omprövats från år 2010 och fram till idag?

- *Inga.*

7. Hur ser möjligheter och behov ut för omprövning av tillstånd för vattenkraftverk respektive dikningsföretag i länet?

- *Vi saknar resurser för omprövning.*

8. Hur kopplar en väl fungerande tillsyn av vattenverksamheter till möjligheterna för att nå målen om god ekologisk status/potential enligt vattendirektivet samt miljömålet Levande sjöar och vattendrag?

- *Stora delar i detta arbete sker i samband med prövning av planerade vattenverksamheter tillsammans med verksamhetsutövaren.*

- *Detta arbete sker också kontinuerligt i samarbete med övriga enheter på Länsstyrelsen.*

9. Enligt punkt 57 i länsstyrelsens regleringsbrev 2012 ska länsstyrelserna utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Totalt 5 miljoner kr har tilldelats till länsstyrelserna för detta arbete. Hur har detta uppdrag påverkat länsstyrelsens tillsynsarbete?

- Vi har gjort en översiktlig bedömning av hur inventerade fiskvandringshinder i länet skulle kunna åtgärdas. Dvs om ett åtgärdande kräver tillstånd, eller anmälan eller varken anmälan eller tillstånd.

10. I april 2012 kom tre vägledande domar gällande urminnes hävd i Västmanlands län. Miljööverdomstolen slog fast i samtliga fall att länsstyrelsen kan förelägga verksamhetsutövare om att söka tillstånd om sådant saknas för den rådande verksamheten. Kommer dessa prejudicerande domar påverka länsstyrelsens fortsatta tillsynsarbete, och i så fall hur?
- *Vid liknande fall kommer dessa prejudicerande domar säkerligen att nyttjas*

11. Övriga reflektioner angående tillsyn av vattenverksamheter?

Referenser

Naturvårdsverket, Handbok 2008:5 Vattenverksamheter, Handbok för tillämpningen av 11 kapitlet i miljöbalken.

Undersökning av tillsyn av vattenverksamheter

Sportfiskarna Rapport 2013:01

Sportfiskarna har låtit genomföra en enkätundersökning riktad till samtliga länsstyrelser i landet. Enkäten bestod av elva frågor som på olika sätt täcker in länsstyrelsernas arbete med tillsyn och omprövningar av vattenverksamheter. 16 av 21 länsstyrelser svarade på enkäten och i denna rapport finns svaren sammanställda. Frågor berör såväl länsstyrelsernas nuvarande arbete med tillsynsplaner, föreläggande, omprövningar och hur mycket resurser som läggs på detta samt hur länsstyrelserna ser på behov av tillsyn och omprövning. Några frågor berör även den extra satsning som gjordes på tillsynen under 2012 och de så kallade ”Västmanland-domarna” som slog fast att äldre rättigheter inte är tillstånd enligt miljöbalken påverkat arbetet.

En översiktlig genomgång av miljöbalkens regler om tillsyn och omprövning görs också för att översiktligt introducera läsare som inte arbetar med frågor och regler på aktuellt område.

SportFiskarna
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund